

28.3.2017

Etelä-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 1/2017

Aika: torstai 23.3.2017 klo 10.00-14.10

Paikka: Etelä-Savon ELY- keskus, nh Pyöreä torni

Läsnä:

Juho Kotanen, siht.	Etelä-Savon ELY-keskus
Pertti Manninen, pj	Etelä-Savon ELY-keskus
Jarmo Kivinen	Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri
Pekka Sojakka	Etelä-Savon ELY-keskus
Päivi Kurki	Luke
Irma Kolari	Luke
Hannu Ripatti	MTK metsälinja
Ari Pitkonen	Savonlinnan seutu
Kalevi Puukko	Etelä-Savon kalastusalueet
Arto Vilen	Metsähallitus
Heikki Tanskanen	Mikkelin seudun ympäristöpalvelut / Mikkelin seutu
Risto Salko	Etelä-Savon kalastusalueet
Antti Haapala	Etelä-Savon ELY-keskus
Matti Puranen	Suur-Savon Sähkö Oy (EK)
Sanna Poutamo	Etelä-Savon maakuntaliitto
Saara Ryhänen	ProAgria Etelä-Savo / Maa- ja kotitalousnaiset
Eila Puhakainen	Järvi-Suomen kylät ry
Jari Hyvärinen	GTK
Esa Pekonen	Etelä-Savon ELY-keskus
Ossi Tuuliainen	Etelä-Savon ELY-keskus
Kari Mielikäinen	Mikkelin seudun vapaa-ajanasukkaiden valtuuskunta
Jouni Kivinen	Metsähallitus

1. Kokouksen avaus ja uuden yhteistyöryhmän esittäytyminen

Pertti Manninen avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Pertti Manninen toimi puheenjohtajana ja Juho Kotanen sihteerinä.

2. Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen

Kokouksen työjärjestys hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen (1.12.2016) pöytäkirjan hyväksyminen

Käytiin läpi lyhyesti edellisen kokouksen pöytäkirjaa. Pöytäkirja hyväksyttiin. Pöytäkirja tallennetaan Etelä-Savon ELY-keskuksen vesienhoidon [internet-sivuille](#).

Keskusteltiin pohjavesien tuomasta ravinne- ym. kuormituksesta pintavesiin. Todettiin, että pohjavesi on yksi kuljetustie kuormitukselle mutta tätä on ollut vaikeaa selvittää. Asiaa selvitetään Puruveden Life-hankkeessa. Joillakin alueilla kuormitus voi olla merkittävääkin. Aikoinaan GTK teki kaivovesien vedenlaatuselvityksen, jonka tulosten perusteella fosforipitoisuudet voivat olla jopa tasoa 50 µg/l. Aineiden kulkeutuminen pohjavedessä on hidasta.

4. Vesienhoidon suunnittelukatsaus

Yhteistyöryhmän tehtävät vesienhoidon suunnittelussa

Yhteistyöryhmien toiminta on kuuden vuoden jaksoissa. Hallinnonuudistuksen takia nykyisen ryhmän toimikausi on nimetty v. 2018 loppuun. ELY-keskus huolehtii YTR:n toiminnasta.

YTR:n tehtävinä on tehdä ELY-keskukselle ehdotuksia vesienhoidon tavoitteista. YTR seuraa, ennakoii ja arvioi vesien käyttöä, suojelua, tilaa sekä näiden kehitystä alueella. Ryhmä osallistuu vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien valmisteluun. Keskeisimpiä tehtäviä on vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien toimeenpanon edistäminen ja toteutuksen seuranta. Jäsenet toimivat yhteishenkilöinä taustatahojensa ja yhteistyöryhmän välillä.

Yhteistyöryhmän alaryhmätyöskentelyä järjestetään lähinnä suunnitteluvaiheessa tarpeen mukaan. Tätä voidaan miettiä tarkemmin seuraavassa kokouksessa tai ensi vuoden puolella.

Aikataulut

Puheenjohtaja esitteli vesienhoidon suunnittelun aikataulun vuosille 2016-2021. Ominaispiirteiden tarkastelu tehdään pääosin entisten ohjeiden pohjalta ja muodostumat tulevat pysymään pääosin ennallaan. Tietojärjestelmien kehittämistyö on kesken. Tilaluokittelu tehdään pääosin v. 2018 puolella ja se valmistuu vuonna 2019. Kuuleminen työohjelmasta ja aikataulusta käynnistetään v. 2018 alussa. Toimenpideohjelmaa valmistellaan uudessa maakuntaorganisaatiossa pääosin v. 2019 lähtien. Kuuleminen vesienhoitosuunnitelmaehdotuksista pidetään 2020-2021 vaihteessa. Vesienhoitosuunnitelman valtioneuvostokäsittely on näillä näkymin 12/2021. Vesienhoitosuunnitelmien EU-raportoinnin määräaika on 3/2022. Merenhoidossa on osin samanlaiset aikataulut kuin vesienhoidon puolella, kuten kuuleminen merenhoito-ohjelmasta.

Pohdittiin, että mahdollisesti vesienhoitosuunnitelmat menisivät maakuntauudistuksen jälkeen maakuntavaltuuston käsittelyyn, kuten tällä hetkellä kaikki merkittävät maakunnalliset suunnitelmat ja ohjelmat. Tässä mielessä maakunta voisi ottaa kantaa esim. toimenpiteiden toteutuksen suuntaviivoihin sekä toteutuksen edistymiseen ja pyrkiä korjaamaan mahdollisia puutteita omalla päätäntävällään.

Vesienhoidon keskeiset kysymykset –kuuleminen 2018

Puheenjohtaja pyysi lähettämään ajatuksia keskeisistä kysymyksistä ennakkoon ja niitä saatiin kokouspäivään mennessä seitsemältä taholta. Käytiin läpi saatua palautetta.

- Erinomaisessa ja hyvässä tilassa olevien vesistöjen tilan turvaaminen. Edelleen ajankoh- taista. Vaikka suurten vesien tila on erinomainen, tapahtuu niissä nuhraantumista ja ilmei- sesti myös tummumista (lisääntyneet valunnat, ilmastonmuutos?)
- Metsätalouden aiheuttaman kuormituksen hallinta ja vesiensuojelun tehostaminen. Biota- lous on Suomen hallitusohjelman kärkihanke ja biotalousinvestointeja ollaan tekemässä paljon. Näissä käytetään etenkin kuitupuuta. Metsien käsittely ja käyttö tulee tehostumaan ja lisääntymään. Ovatko vesiensuojelutoimet ja –ohjeet ajan tasalla?
- Pohjavesien turvaaminen. Ongelmat pohjavesissä eivät ole poistuneet minnekään.
- Vesielinympäristöjen parantaminen. Etenkin virtavesiä on kunnostettava ja jalokalojen nousuesteet purettava. Tähän kohtaan liittyy uhanalaisten jalokala- ja rapukantojen suoje- lu (nierä, järvilohi, taimen).
- Vesienhoidon toimeenpanon turvaaminen. Tämä on edunvalvontakysymys.
- Pitkälti samat kysymykset kuin edellisellä kaudella. Järjestyksen osalta voisi painotusta muuttaa siten, että toimeenpanon turvaaminen olisi perusta kaikelle muulle. Sen jälkeen tärkeintä Etelä-Savossa on erinomaisessa tilassa olevien säilyttäminen sekä vesielinymp- äristön parantaminen. Hajakuormituksen vähentäminen liittyy oleellisesti erinomaisten vesien tilan säilyttämiseen.
- Ilmastomuutoksen huomiointi, tarkemmin esim:
 - Mäntyharjun reitin juoksupäätöksen uusinta
 - Vesien ruskettumisen ehkäisy (humusaineiden huuhtoutuminen turvemailta)
- Vesienhoidon huomiointi kalatalousalueiden ja osakaskuntien käyttö- ja hoitosuunnitel- missa
- Yhteistyön lisääminen (ELY-osakaskunnat) toteutustoimenpiteiden suunnittelussa
- Vesienhoito ja vastuu on hajautettu osakaskuntien / maanomistajien näkökulmasta seka- vaksi ja sekavuus tulee jatkumaan.
- Ympäristöhallinnon purkaminen hidastaa käytännön toteutusta kentällä ja lainsäätäminen tehdään vasemmalla kädellä.
- Tärkeintä olisi herättää vesialueiden omistajat ja kouluttaa ympäristöalan isännöitsijöitä osakaskuntiin.
- Vesialueiden yhdistäminen. Yhdistämällä vesialueita saataisiin riittävä talous ympäristö- hankkeisiin.
- Kalatalous tulisi käsitellä omassa ryhmässä

- Etelä-Savon alueen kuntien vesihuoltoverkoston korjaustarpeiden inventointi ja hallittu korjausten suunnittelu, aikataulutusta ja toteutus.
- Hulevesien hallittu käsittely asemakaava-alueilla haitta-aineiden vesistöön kulkeutumisen minimoimiseksi (imeytysrakenteet, viivytys- ja pidätysaltaat, rakennetut kosteikot)
- Etelä-Savon alueen kuntien jätevesien puhdistuslaitosten korjaustarpeiden inventointi; korjausten suunnittelu, aikataulutusta ja toteutus
- Saimaan vesistöjen virtausohjaushankkeiden tukeminen lisäämällä veden vaihtuvuutta pumppaamoita käyttämällä (esim. Lappeenrannan Pien-Saimaa hanke <http://www.piensaimaa.fi/kunnostus/virtausohjaus>)
- Vesiväylähankkeiden ja sisävesisatamahankkeiden tukeminen vientiteollisuuden kuljetusten varmistamiseksi, erityisesti metsäteollisuuden tuotteet ja tuotantolaitokset (vesirakentamishankkeita mm. Vt14 Laitaatsalmi Savonlinnassa, Saimaan Kanavan kunnostaminen Lappeenrannassa)
- Vesialueen omistajuudelle pitää saada ääni, joka kantaa vesienhoitokysymyksissä. Vesialueen omistajuutta tulee kehittää ja saada organisoitumisen sen kokoisiksi yksiköiksi, että siitä voi kehittyä aito osapuoli vesien hoitoa koskevassa päätöksenteossa
- Vesien hoidolle pitää saada rahoitus- ja varainhankintamalli. Tarvitaan malli, jolla voidaan koota ja hallinnoida rahoitusta pitkäjänteiseen ohjelmaa toteuttavaan vesiensuojelutyöhön (ns Vesijärvimallityyppinen säätiömalli?).
- Rannanomistajien konkreettiset toimenpiteet pintavesien laadun säilyttämiseksi ja parantamiseksi. Tämä on tärkeää tilanteessa, jossa täytyy pyrkiä käyttämään vaikuttavia, kustannustehokkaita (ilmaisia) menetelmiä.
- Turvetuotannon vaikutuksista vesistöihin täytyisi löytää tutkimustietoon perustuvat, kaikkien osapuolten hyväksymät, riidattomat arviot, jotta toimenpiteitä voitaisiin saada aikaiseksi kiistelyn sijaan.

Todettiin, että Keki-asiakirjassa käydään läpi suunnittelun osa-alueet ja niiden vesiensuojeluongelmat kartta- ja tekstimuodossa. Tähän mennessä on pohdittu muun muassa, että tulisiko asiakirjassa tuoda aiempaan enemmän esille toimeenpanoa jarruttavat ongelmat. Kuulemisasiakirjaa valmistellaan ensi syksynä POKELYn, POSELYn ja KASELYn kanssa ja myös näiltä yhteistyöryhmiltä kerätään keskeisiä kysymyksiä.

Pohdittiin myös muita keskeisiä asioita, joita ei vielä oltu toimitettu ELYlle. Todettiin, että pohjavesialueiden tietopohjan lisääminen on tärkeää. Työtä ollaan tekemässä tai tehty mm. Jäppilässä ja Mikkelissä. Pohjavesialueet ovat harvoin sellaisia mitä niiden kuvitellaan olevan ja selvitystyöt ovatkin aiheuttaneet monia yllätyksiä mm. kerrospaksuuksien ja pohjavesivyöhykkeiden osalta. Todettiin myös riittämätön pohjavesien laatutieto sekä antoisuus kysymykset kalliopohjavesistä, mikä vaikuttaa mm. haja-asutusalueiden vedenhankintakuvioihin. Lisätiedon hankinta näissä olisi hyvä tavoite.

Todettiin myös, että ilmastonmuutoksen aiheuttamat sademäärien muutokset nostavat asemakaava-alueilla mahdollisesti hulevesien kuormitusriskiä. Pohdittiin keskeisenä kysymyksenä myös vesistöihin päätyvä muovi sekä jätevesien mukana vesistöihin joutuvat lääkkeet. Niiden pääsyä veteen tulisi pystyä rajoittamaan.

Lisäksi nostettiin esille mm. kosteikkojen rahoituksen tulevaisuus. Tutkimustiedon hyödyntäminen ja ennakointi on jatkossa tärkeää kun puunkäyttö tulee lisääntymään. Tutkimuksella sekä huolellisella valuma-aluekohtaisella eroosioriskikohteiden ym. suunnittelulla sekä neuvonnalla on jatkossa merkittävä rooli.

Maatilojen määrä tulee ennusteiden mukaan vähentymään huomattavasti, mikä tulee vähentämään myös kuormitusta. Todettiin, että indikaattorien mukaan maatalouden typpi- ja fosforitaseet ovat olleet [laskusuunnassa](#) eli kehitys on ravinnekuormituksen kannalta myönteinen.

Haja-asutusalueiden talousvesikaivojen pohjaveden laadusta on melko heikosti tietoa. Tästä olisi hyvä saada aikaiseksi hanke. Tästä on joskus ollut hankeidea eräällä kylällä (kylän kattava kaivo-vesiselvitys). Tieto palvelisi niin viranomaisia kuin kansalaisiakin sekä toiminnanharjoittajia. Hajanaisen tiedon kokoaminen suuremmille alueille toisi hyötyjä. Esim. Mikkelin seudulla on tyypillistä ohuet maakerrokset ja joissain paikoin orgaaninen aines kaivovesissä. Kaivovesien määrän ja laadun vaihtelu on siten äärevää. Todettiin myös, että kaivovesien tutkiminen ei ole kovin halpaa ja näytteitä ei enää analysoida Mikkelissä. Kaivoveden tutkituttaminen on kuitenkin tärkeää ja se kannattaa tehdä ainakin kerran. Pintavesillä on taipumus päästä rakenteita pitkin rengaskaivoihin mikä lisää kaivovesien laatuongelmia.

Vesien tilan arviointiprosessi

Juho Kotanen esitteli asiaa. Todettiin, että pinta- ja pohjavesien tila-arviot laaditaan pääosin v. 2018, määräaika 6/2019 mennessä. Luokitusjakso on todennäköisesti v. 2013-2018. Kerrattiin ekologisen tilaluokittelun periaatteet, jotka löytyvät mm. Ympäristöhallinnon ohjeesta [7/2012](#).

Keskeistä on tiedostaa, että luokittelussa eri muuttujien raja-arvot perustuvat eri pintavesityyppeihin. Esimerkiksi kokonaisfosforin osalta Hyvä/Tyydyttävä -raja-arvot ovat:

- suuri vähähumuksinen järvi 18 µg/l
- suuri humusjärvi 25 µg/l
- matala runsashumuksinen järvi 45 µg/l

Todettiin myös luokittelun tasot. Kaikista järvistä ei esim. ole saatavilla laajaa biologista aineistoa, jolloin luokittelu voidaan tehdä vedenlaadun perusteella. Ekologinen tila on maakunnassa monin paikoin erinomainen tai hyvä, mutta selkeitä vesiensuojelun painopistealueita on tätä huonomman tilaluokan keskittymillä. Lisäksi todettiin, että monilla lahti- ja ranta-alueilla tila poikkeaa selkävesistä. Seurannat kattavat usein juuri selkävesialueet.

Kemiallisen tilan arvioinnissa vesissä olevien vaarallisten ja haitallisten aineiden pitoisuuksia verrataan lainsäädännössä asetettuihin ympäristölaatuunormeihin, kuten raskasmetalleille ja orgaanisille haitta-aineille. Varsinaisia ympäristölaatuunormiylityksiä ei maakunnassa juuri ole. Osa kemialliselta tilaltaan hyväksi luokitelluilla vesimuodostumilla on kalojen elohopean laatuunormin ylittymisen riski, erityisesti monissa humusjärvissä.

Pohjaveden määrällisen tilan arvioinnissa tila on hyvä erityisesti mikäli keskimääräinen vuotuinen vedenotto ei ylitä muodostuvan uuden pohjaveden määrää ja pohjavedenpinnan korkeus ei ihmistoiminnan seurauksena pysyvästi laske. Linkki vuonna 2012 laadittuun oppaaseen löytyy [internetistä](#). Etelä-Savossa Hanhikankaan pohjavesialue määrällisesti huonossa tilassa.

Pohjavesien kemiallisen tilan arviointi tehdään riskialueille eli pohjavesimuodostumille, jotka vaikutusarvioinnin ja lisäselvitysten perusteella eivät mahdollisesti saavuta hyvää kemiallista tilaa. Tila on hyvä jos yhdessäkään havaintopisteessä ei todeta ympäristölaatuunormien pitoisuusylityksiä, jos pitoisuusylitys ei aiheuta merkittävää ympäristöriskiä tai ei heikennä pohjavesimuodostuman tai -veden käytettävyyttä. Ympäristölaatuunormien vuosikeskiarvon ylittyessä pohjavesimuodostumalle tehdään tarkentavat kemiallisen tilan testit, joista kokonaistila arvioidaan herkim-

män reseptorin (vedenotto, maaekosysteemi, pintavesiekosysteemi) mukaan. Jos kokonaisarvio osoittaa huonoa tilaa, pohjavesimuodostuma nimetään kemialliselta tilaltaan huonoksi. Etelä-Savossa on kaikkiaan 7 kpl huonossa kemiallisessa tilassa olevaa pohjavesimuodostumaa.

Keskusteltiin luokituksista. Todettiin, että suunnitelmissa on esitelty kartat, joissa on hallinnolliset rajat eikä maakunnan ylittäviä vesistöalueita. Tähän toivottiin muutosta siten, että esitettäisiin todelliset valuma-alueet ja vesien tila niillä.

5. Vesienhoito hallinnonuudistuksessa Etelä-Savossa, tilannekatsaus

Puheenjohtaja esitteli maakuntauudistuksen vesienhoito- ja luonnonvarat-alatyöryhmän tavoitteet, palvelut ja resurssit -kalvosarjaa, joka on vielä luonnosasteella. Kalvosarja on tarkoitettu toiminnan suunnittelun tueksi ja tavoitteena on toiminnan nykytilan kuvaaminen sekä kuvata mm. palvelut, joita maakunta jatkossa tuottaisi. Lisäksi on olemassa YM:n valmisteleva Vesien- ja merenhoidon käsikirja, jossa on kuvattu eri prosesseja ja vastuita.

Vesienhoito- ja luonnonvarat -alatyöryhmä kuuluu alueidenkäytön palveluihin. Aiheeseen liittyviä palvelukokonaisuuksia ovat vesi- ja kalatalouden palvelut sekä vesien- ja merenhoidon palvelut. Ne ovat varsin tiiviisti kytköksissä maakunnan strategian kärkiin eli veteen, metsään ja ruokaan.

Vesienhoito- ja luonnonvarat -työryhmän tehtäväalueeseen kuuluvat seuraavat maakuntalain 6 §:n mukaiset tehtävät:

- kala- ja vesitalous
- vesihuollon edistäminen ja suunnittelu
- vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät
- alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistöiden toteuttamisesta
- vesien- ja merensuojelu
- vesien- ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu

Palvelutuotannon tehtäviä ovat:

- Tunnistaa valmisteluryhmän toimialaan liittyvien tehtävien ja palveluiden asiakkaat
 - miten asiakkaiden näkemykset otetaan huomioon palveluiden järjestämisessä
- Kuvata asiakkaille tuotettavat palvelut ja suoritteet
 - miten palvelut tuotetaan nyt (sähköinen asiointi, keskitetty asiakasneuvonta, kasvokkain palvelu)
 - miten palvelutuotanto järjestetään 1.1.2019
- Määrittää palvelutuotannon tulos- ja vaikuttavuustavoitteet
- Määrittää palvelutuotannon resurssit
 - henkilötyövuodet ja määrärahat
 - keskeinen osaaminen
 - mitkä palvelut voidaan tilata markkinoilta
- Mikä on palvelutuotannon tavoitetila 2025?
- Millaista yhteistyötä maakunta tarvitsee palveluiden järjestämisessä ja tuotannossa?
 - kunnat, valtio, muut maakunnat, palvelukeskukset

Käytiin läpi vesien- ja merenhoidon vaikuttavuustavoitteet, jossa Etelä-Savossa on maailman puhtaimmat vesistö. Tavoitteena on, että puhtaiden pinta- ja pohjavesien tila pysyy ennallaan ja heikompien vesien tilaa parannetaan aktiivisesti. Vesi- ja kalatalouden palveluissa puolestaan vaikuttavuustavoitteena on, että vesihuollon ja tulva-alueiden riskeihin varautuminen turvaavat

elinympäristöjä. Elinvoimaiset kalakannat ja kestävä kalastus vahvistavat lähiruoan käyttöä ja ruokakulttuuria.

Diasarjaan oli koottu palvelukokonaisuuksista

- Toiminnan tulokset asiakkaille
- Palvelut, suoritteet ja hankkeet
- Yhteiset palvelut
- Asiakkaat
- Tärkeimmät palveluketjut
- Yhteistyö ja yhdyspinnat
- Henkilöstö ja määrärahat

Keskusteltiin aihepiiristä. Todettiin, että yhteistyö ja yhdyspinnat-kohtaan voisi lisätä monenlaisia organisaatioita. Lisäksi olisi hyvä laittaa näkyviin kalatalouden yhteistyöryhmät, jotka käsittelevät kalatalousasioita. Pohdittiin myös, että voisiko kalvoihin laittaa näkyviin toimijat, jotka vaikuttavat tavoitteisiin (esim. toiminnanharjoittajat kuten turpeennostajat).

Yhteistyöryhmässä oltiin sitä mieltä, että kalvosarja vaatisi pidemmän tutustumisajan mahdollisia kommentteja varten. Lupailtiin selvittää sähköistä kommentointimahdollisuutta valmistelutyöryhmältä.

Pohdittiin, että voidaanko kalvoissa painottaa ansiokalastuksen toimintaedellytysten kehittämistä vai sisältyykö se jo olemassa olevaan kohtaan "Kalastajilla ja ruokaketjun yrityksillä on riittävät edellytykset toimintaansa ja sen kehittämiseen". Taustalla on ajatus, että maakunnan tulisi mahdollistaa työpaikkojen ja yritysten syntymistä tai säilymistä ruokatuotannon osalta. Pohdittiin myös, että koska uusi kalastuslaki määrittelee kalastajat kahteen pääryhmään - kaupallisiin ja vapaa-ajankalastajiin, voitaisiinko tätä jakoa käyttää kalvosarjassa.

Esiteltiin vesienhoito ja luonnonvarat –tehtäväryhmän kokoonpano. Ryhmän puheenjohtajana on ylijohdaja Pekka Häkkinen ESAELYstä. Esiteltiin myös luonnos vesienhoidon toimeenpanosta, jossa maakunta laatii vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman (YM ohjaavana ministeriönä). Vesienhoidon suunnitelmat viedään kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmiin (MMM ohjaavana ministeriönä, maakunta tukee suunnittelua). KHS:ää puolestaan toteutetaan osakaskuntien ja rannanomistajien kunnostus- ym. hankkeissa. Maakunta tukee ja avustaa hankkeita.

Pohdittiin termiä rannanomistajat, joka ei sisällä kaikkia valuma-alueen maanomistajia. Tätä voisi täydentää termillä valuma-alueen maanomistajat. He eivät välttämättä ole vesialueen omistajia mutta voivat olla vesistön käyttäjiä. Pohdittiin myös, että suunnitelmien laatimisessa ja rahoittamisessa ovat mukana myös mm. kunnat. Näitäkin voisi olla näkyvissä ko. diassa.

Yhteistyöryhmässä pohdittiin sitä, että kalastuslaissa pääpaino on erityisesti kalakantojen ja hoidon suunnittelussa ja vaelluskaloissa ja niiden elinkierrossa. Vesienhoidossa on muitakin toimenpiteitä kuin kunnostus- ja hoitohankkeita. Toisaalta voidaan nähdä laajemmin, että valuma-alueen hoito vaikuttaa myös kalakantoihin ja vesien tila on edellytystekijänä kalaston elinvoimaisuudessa. Valuma-alueen hoidosta on yhteys perustettaviin kalatalousalueisiin, joiden kalastuslain mukaan tulee pohjautua valuma-alerajoihin aiempien hallinnollisten rajojen sijaan. Vesienhoidon ja kalatalouden kytkeytyminen nähdään siten luontevana ja käytännön ongelmaa ei tässä asiassa siten kenties ole.

Todettiin, että suunnitelmien yhdistämisestä on saatu jo kokemusta Puulan kalastusalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmasta, joka löytyy [Puulan www-sivuilta](#). Kyyvedellä työtä tullaan aloittamaan tänä vuonna. Esim. Mikkelin alap. Saimaalla valuma-alueen käyttö- ja hoitosuunnitelma tehtiin Puulaa aiemmin ja työskentely tapahtui irrallaan voimassa olleesta Mikkelin kalastusalueen KHS:stä.

Kalastuslain mukaan käyttö- ja hoitosuunnitelmat on kalatalousalueiden tehtävänä. Todettiin, että tekijätaholla tulee olla riittävä osaaminen sekä kalastukseen että vesienhoitoon liittyen. Asia oli noussut esiin mm. viime kalatalouspäivillä. Käytännössä esim. Puulalla varsinaisen työn teki konsultti. Muuallakin voi haasteeksi tulla kalastus-/kalatalousalueiden suhteellisen vähäiset panokset käytettäväksi suunnitteluun sekä myös osaaminen. Luke on hakenut hanketta KHS:n laatimisesta mallialueille, mutta rahoitusasia ei ole edennyt. Todettiin, että julkiselta puolelta tarvittaisiin resursseja käynnistämään KHS-asiakirjojen laatimisen käynnistämiseen, koska asia nähdään tärkeänä. Jonkinlaista koulutusta asian edistämiseksi voisi olla myös tarpeellista järjestää.

Todettiin, että Lukessa on tekeillä Kalavedet kuntoon -kirjan päivitystyö. Kyseessä on käytännön opaskirja ja työkalu kalavesien omistajille. KHS-päivitystyön osalta voisi olla tarpeita lisätä tätä koskeva osio oppaaseen.

KHS-asiakirjan ohjausvaikutuksista todettiin, että tämä riippuu pitkälti alueesta millä toimitaan. Joillakin kalatalousalueilla ei tarvita välttämättä esim. merkittäviä valuma-alueitoimenpiteitä, vaan enemmän kalaston hoitoa. Joillakin kalatalousalueilla (erit. vesienhoidon painopistealueet) tulee puolestaan vesien hoidolla olemaan suuri painoarvo.

6. Vesistökuunnostusverkoston esittely

Antti Haapala esitteli vesistökuunnostusverkoston toimintaa. Tarjolla on tietoa ja kokemuksia vesistöjen kunnostamisesta. Suomessa toimiville toimijoille on vesistökuunnostusverkosto-foorumi: <http://www.ymparisto.fi/vesistokunnostusverkosto>. Verkostoon kuuluu aktiivisia vesistökuunnostajia eri puolilta Suomea. SYKE vastaa verkoston toiminnasta. Toimintaa ideoi ja kehittää suunnitteluryhmä, johon kuuluu 11 vesistökuunnostuksen kanssa työskenteleviä henkilöitä eri puolilta Suomea. Suunnitteluryhmään voi ottaa yhteyttä verkostoon liittyvissä asioissa. Puheenjohtajana on Antton Keto YM:stä ja sihteerinä Liisa Hämäläinen SYKEstä.

Verkoston uutiskirje kannattaa [tilata](#). Kirjeitä tulee muutama vuodessa. Käytiin läpi tuoreinta uutiskirjetä ja niiden aiheita.

Todettiin myös Sata suomalaista vesistötekoa –kampanja, jossa haetaan vesien tilan kunnostamiseen tai ympäristökasvatukseen liittyen aloitteita. [Sähköisellä lomakkeella](#) voi ilmoittaa hankkeen kilpailuun. Todettiin, että olisi eduksi maakunnalle, että saataisiin kilpailuun hankkeita. Ilmoitusaikaa on elokuun loppuun 2017. Äänestyslinkki tulee syksyn aikana verkoston nettisivuille. Eniten ääniä saaneet palkitaan 1.10.2017 silakkasoututapahtuman yhteydessä Helsingissä.

Verkoston etusivuilla on linkkejä vesistökuunnostustietopankkiin. Siellä on paljon videoita, kuten happikadon torjuntaa, hoitokalastusta jne. Käytiin läpi järviruokon levittäminen peltoon –video. Sivuille on myös huomattava määrä erilaisia julkaisuja, kuten opinnäytetöitä. Sivuilta löytyy myös avustuksenhakulähteitä. Parhaillaan on Rapala-rahaston haku 15.4. asti.

7. Vesistöhankeet ja rahoitus

Yleiskatsaus rahoitusasioista

Juho Kotanen esitteli asiaa. YM:ssä järjestettiin 2.2.2017 rahoitusasioihin liittyvä tilaisuus. Tilaisuuden esitykset on ladattu Ympäristöministeriön [tapahtumasivulle](#). Videoidut esitykset ovat edelleen nähtävissä [täällä](#). Internetiin ollaan perustamassa uusi nettisivusto vesien- ja merenhoidon rahoitusasioihin: www.rahatpintaan.fi. Sisältö julkaistaan lähiaikoina.

Käytiin läpi keskeisimpiä rahoituslähteitä, joita ovat kansainvälisellä puolella EU:n [Life-hankkeet](#) sekä ns. [integroidut Life-hankkeet](#) (esim. [Freshabit-hanke](#)). Kansallisiin ja alueellisiin hankkeisiin saa tukea mm. hallituksen kärkihankkeiden mukaisista rahoituslähteistä, kuten [MMM ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmasta](#) (EPOELY koordinoi), [YM ravinteiden kierrätysohjelmasta \(Raki2\)](#), [YM Pilaantuneiden maa-alueiden kokeiluhankkeesta](#) (PIRELY koordinoi) sekä [MMM virtavesien kunnostaminen ja kalatiet](#) -kärkihankkeesta, joka toteuttaa [Kalatiestrategiassa](#) esitettyjä kohteita ja jota on käynnistetty pilottikohteissa.

Alueellisia ja paikallisia vesienhoitohankkeita tuetaan esim. [rakennerahastoista](#) sekä [maaseutu-rahastosta](#). Paikallisia hankkeita rahoitetaan myös [Leader-hankkeina](#).

MMM:n ja YM:n vesienhoitoon tarkoitettuja määrärahoja jaetaan ELYjen toimesta vuosittain avustuksena. Haku on ollut syksyllä mutta ajatuksena on ollut ympärivuotinen haku. Avustusta on myönnetty mm. poistokalastukseen, vesikasvien niittoon, virtavesikunnostuksiin ja pohjapatoihin sekä vesien kunnostussuunnitelmiin, luontoselvityksiin jne. Avustus koskee myös pohjavesien suojelua. ELYn myöntämä tuki on yleensä 30-50 %. Usein hankkeet ovat yhteistyöhankkeita kuntien ja kalavesien omistajien (osakaskunnat) kanssa). Talkootyö lasketaan osaksi kustannuksia. V. 2015 haussa tuettiin erityisesti poistokalastushankkeita, niittoja ja hankkeiden suunnittelua (esim. pohjapadot). V. 2016 haussa ELYyn saatiin 15 hakemusta. Huhtikuussa päätöksistä saataneen laadittua suurin osa.

Hankerahoitus Etelä-Savossa (EAKR)

Esa Pekonen ESAELYstä esitteli asiaa. Etelä-Savossa on haettavana rahoitusta Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmasta (www.rakennerahastot.fi). Kehittämishankkeiden tukiprosentti on pääsääntöisesti 70 %. Etelä-Savon ELY-keskuksella on käytettävissä rahoitusta tällä hetkellä noin 2,0 milj. euroa. Hankehakuja on kaksi kertaa vuodessa, helmikuussa ja syyskuussa.

Hankkeen tulee tukea ohjelmassa asetettuja tavoitteita, joita ovat työpaikkojen ja yritysten määrän lisääminen, innovaatioiden ja innovoinnin edistäminen ja vähähiilisen talouden edistäminen

Helmikuun 2017 teemahaun (päätyi 17.2.) teema EAKR:n osalta Etelä-Savossa oli vähähiilisyyden edistäminen erityisesti kiertotalouden ja logististen palveluiden kehittämisen avulla. Esi-merkkejä hankkeista ovat mm.

- Pyöräilystä ja kävelystä potkua Mikkelin kulmille (Mikkelin kaupunki)
- Materiaalikierron yhteistyömalli (Miksei)
- Teollisuuden lietteiden energia- ja materiaalitehokkuuden parantaminen TEOLI (MAMK kuitulaboratorio)
- Resurssiviisas Järvi-Saimaa - Ympäristön, yritysten ja asukkaiden hyvinvointi hiilineutraalisti (Järvi-Saimaan Palvelut Oy)",
- HevosWoima – esiselvitys Etelä-Savon hevostalouden materiaalivirtojen hyödyntämisestä uusiutuvana energiana (MAMK)
- Esiselvitys eteläsavolaisten vesihuoltolaitosten vuotovesistä – vähähiilisyyden edistämiseksi (MAMK)

Lisäksi todettiin "Ympäristömittauksesta myyntivaltti"-hanke, joka on rahoitettu EAKR:stä. Pilotti-alueena on Mikkelin alapuolinen Saimaa. Hankkeen kanssa rinnakkaisena kulkee yrityksen kehittämishanke.

Etelä-Savossa on käynnissä [aiehaku](#), joka päättyy 31.3. Haku liittyy Etelä-Savon uuden maakuntastrategian "Puhtaasti paras! – Etelä-Savo Saimaan maakunta 2030" kärkiteemoihin eli veteen, metsään ja ruokaan. Näille kärkivalinnoille maakunta rakentaa tulevaisuuden kasvun

<http://strategia.esavo.fi/>. Ideahaussa voi lähestyä vapaamuotoisilla ideoilla ja ajatuksilla. Rahoitusinstrumentteina ovat EAKR, ESR, maaseudun kehittämisrahasto sekä alueelliset innovaatiot ja kokeilut.

Hankkeiden budjetit ovat olleet yleensä 100 000 eurosta ylöspäin. Keskusteltiin kustannuksista, jotka kelpaavat omarahoitusosuuteen (esim. organisaatioiden yleiskustannukset). Maaseuturahaston ja rakennerahastojen välillä näissä on havaittu olleen jonkin verran eroavaisuutta. Yleisesti todettiin myös, että koska esim. EAKR:ssä on tavoitteena kehittää kasvua ja työllisyyttä, on luontevaa että mukana olisi alueen yrityksiä.

Tietoiskuja vesienhoitoon liittyvistä hankkeista Etelä-Savossa

Ravinnepiika-hanke

Saara Ryhänen ProAgria Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaisista esitteli hanketta. Kyseessä on EU:n maaseuturahaston ja Etelä-Savon ELY-keskuksen rahoittama tiedotushanke, jossa hanke-aika on 1.9.2015-31.3.2018. Toimijoina ovat Maa- ja kotitalousnaiset, ProAgria Etelä-Savo ja Luonnonvarakeskus. Toiminta-alueena on Etelä-Savo.

Keskeisiä hankkeen teemoja ovat ravinteiden kierto, maan rakenne sekä valumavesien hallinta. Toimintana ovat työnäytökset, havaintotilaisuudet, pellonpiennarpäivät, infot sekä materiaalit ja julkaisut.

Ajatuksena on tutkimustiedon kansantajuistaminen ja vuorovaikutteinen tiedonvälitys. Tutkimustieto pyritään siirtää uusiksi käytännöiksi tiloille ja viranomaisten päätöksenteon pohjaksi. Tavoitteina on parantaa ravinteiden käytön tehokkuutta pellolla, parantaa heikentyneessä tilassa olevien vesistöjen tilaa sekä turvata erinomaisessa tai hyvässä tilassa olevien vesistöjen tilan säilyminen. Kantavana ajatuksena on, että viljely olisi mahdollisimman tuottoisaa ja ravinteet saadaan sadon mukana korjattua. Maatiloilla ravinteiden kierrätystiedolle on kysyntää kun maatilat kamppailevat kannattavuusongelmien kanssa. Myös ympäristötietoisuus on aiempaa paremmalla tasolla.

Käytiin läpi keskeisiä hankkeen vetämiä tapahtumia. Tulevista tilaisuuksista mainittiin kevätinfo lannan ravinteiden hyödyntämisestä 29.3. klo 12-16 Kyyhkylässä Mikkeliissä. Huhtikuussa pidetään Rantasalmen Ruutanaharju-Kupiala –pohjavesialueen osalta infotilaisuus maatalouden ja metsätalouden toimenpiteistä (yhteistyö Metsäkeskuksen Kuormitus kuriin –hankkeen kanssa). Huhtikuussa Pieksämäen Jäppilässä Lahnankuttavan alueella pidetään infotilaisuus ojitusasioista, metsätalouden toimenpiteistä, maatalouden kosteikon perustamisen rahoituksista jne. yhteistyössä Kuormitus kuriin –hankkeen kanssa.

Kesäkuussa pidetään Haukivuorella separointinäytös. Isompana tapahtumana todettiin 10.8.2017 Karilan peltopäivä, joka on maakunnallinen ProAgrian ja Luonnonvarakeskuksen hankkeiden yhteinen maataloustapahtuma. Teemana on elintarvikeketju pelloilta pöytään (ravinnekierto, maan rakenne, salaojat jne.).

Syksyllä pidetään valumavesi-yleissuunnittelun yleisöilta (eroosioherkkyys, kallistukset, pohjapadot, kosteikkojen perustaminen), kosteikkoretki, salaojapäivä sekä seminaari ajankohtaisista tutkimustuloksista.

Todettiin, että hankkeelle haetaan mahdollisesti jatkoaikaa. Yhteistyöryhmältä pyydettiin ehdotuksia hankekohteisiin. Lahnankuttavan lisäksi ainakin Valvatukselle ja Mikkelin alapuoliselle Saimaalle on aikeissa tehdä hankkeen puitteissa toimintaa. Todettiin, että Luken näkökulmasta on ollut hyvä kun tutkimuslaitos on voinut keskittyä pohjatyöhön ja Ravinnepiika-hanke toimii tutkimustiedon välittäjänä.

Nostettiin esiin mm. varastokalium maan kasvukunnan kannalta, vesitalousasiat, fosforiasiat mm. vihannestiloilla. Keskusteltiin myös biokaasulaitoksista saatavan mädätteen käytöstä maatiiloilla. Aihe on ajankohtainen Etelä-Savossa, koska tänne on perustettu tai aiotaan perustaa biokaasulaitoksia ja niissä on huomioitu puhtaat jakeet ja jonka mädätettä voitaisiin käyttää viljelykäyttöön. Pidettiin tärkeänä myös sitä, että kuinka poistokalastussaalista voitaisiin hyödyntää biokaasulaitoksilla ja ravinteita näin kierrätettyä. Esimerkiksi Haukivuoren laitoksella tähän olisi tekninen valmius.

Nostettiin esille myös vanhojen turvesoiden jälkikäyttö siinä tapauksessa, että maa-alue myydään karjatilalle, jolloin siellä voidaan tehdä lietteen levitystä. Tällöin vesistövaikutukset voivat olla suurempia kuin monessa muussa jatkokäyttömuodossa.

Vetovoimaa maaseudulle yhteistoiminnalla ja verkostoitumalla -hanke

Jouni Kivinen Metsähallituksesta esitteli hanketta. Hankkeen kesto on 2017-2020. Hankkeessa on kyse osakaskuntatoiminnan, kalastuksen ja yhteistoiminnan kehittämisestä Etelä-Savon maakunnan alueella. Tavoitteena on muodostaa riittävän isoja, toimivia ja yhtenäisiä vesialueita (osakaskuntia), joiden toimintaedellytykset ovat hyvät, sekä avustamaan näitä toiminnan aloittamisessa, jatkon suunnittelussa ja yhteistoiminnan kehittämisessä.

Vesialueiden omistus usein hyvin pirstaleista. Hallinnointi on pienelle osakaskunnalle raskasta – myös isommissa osakaskunnissa toiminta on hiipumassa. Pienet rikkonaiset palstat eivät ole käytännöllisiä: kalastusmahdollisuuksien kapeus, käytön ja hoidon suunnitelmallisuus, lupa- myynnin ja kalastuksenvälvönnän järjestäminen, hallinto suhteessa tuottoon ja heikko talous.

Kokonaisrahoitus on 432 500 euroa, josta maaseuturahastosta tulee 330 000 euroa. Myös esimerkiksi kunnat (82 500 e) ja kalastusalueet ovat rahoittajina. Ideana on suunnitella alueita ja toimintaa paikallisten kanssa. Hanke toimii edellytysten mukaisesti eli alueilla, joilla osakaskunnilla on tahtoa yhdistyä. Hankkeessa tehdään kuten osakaskunnan päättävät ja autetaan päätösten toteuttamisessa. Esiteltiin karkea hahmotelma hankealueesta ja tarkemmista osa-alueista. Hanke avustaa ja rahoittaa:

1. osakaskuntien yhdistäminen
 - tiedotus, esittely kokouskustannukset, kokousten järjestäminen, lakkaavien osakaskuntien alasajo). Kiinteistötoimitusmaksu 2 e / ha osakaskunnilta.
2. Uuden osakaskunnan alku
 - sähköiset palvelut (internet-sivusto, luvanmyynti, tiedotus, ym.)
 - markkinointi ja materiaalit (lupa-aluekartat, esitteet, ym.)
 - alueen jatkohankkeiden ja toimien ideointi ja suunnittelu (esim. vesienhoidon toimenpiteet)
3. kalatalousalueet
 - sähköiset palvelut (internet-sivustot, maakunnalliset toimenpiteet, ym.)

Todettiin, että omistajuus osakaskunnassa käytännössä keskittyy isommalle alueelle. Omistajuutta ja esim. kalastusoikeutta on saman verran mutta suuremmalla alueella.

Hyödyt

- isompi kalastusalue, laajemmat kalastusmahdollisuudet
- käytön ja hoidon suunnitelmallisuus paranee: iso yhtenäinen vesialue muodostaa mielekkään kokonaisuuden, kalakannat eivät tunne osakaskuntien rajoja
- hallinnolliset kulut vähenevät: vähemmän kokouksia, enemmän aktiivisia toimijoita ja käytävissä olevat varat kohdentuvat tehokkaammin
- osakaskunnan talous ja toimintaedellytykset kehittyvät

Toimintaa on tällä hetkellä Kyyvedellä, Puulalla ja Haukivedellä. Haukivedellä kokouksia on pidetty ja yhdistymispäätöksiä on tehty. Kyyvedellä kokoukset alkavat 25.3. Puulan kokoukset ovat alkamassa. Hankkeen esittelytilaisuuksia on ollut Joroisissa, Mäntyharjulla ja Puumalassa. Yhteistoimintaverkoston luominen on aloitettu (esim. paikalliset nettisivujen tekijät).

Todettiin, että hankkeessa tilanne näyttää tällä hetkellä hyvältä esim. Kyyvedellä ja Puulalla sekä Varkauden alapuolisilla vesillä. Hanke ei yllä välttämättä pienemmille järville ja alueille mutta hankkeessa pyritään loppuvaiheessa kasaamaan hankepaketti, josta voi olla hyötyä niiden osalta. Pohdittiin, että voisiko hanke rahoittaa esim. osakasluetteloiden kustantamista em. kohteista. Tarvetta tällä voisi olla esim. Valvatuksella.

Todettiin, että metsähallitus on merkittävä vesialueiden omistaja. Hankehenkilöt eivät edusta metsähallitusta vaan tarvittaessa ko. vesialueiden osalta päätöksiä varten kokouksiin tulee erikseen metsähallituksen edustaja.

Freshabit LIFE IP Puruvesi

Hanketta esitteli Pekka Sojakka ESAELYstä, joka toimii hankkeen koordinaattorina Puruveden hankealueen osalta. Kyseessä on sateenvarjohanke, jota koordinoi Metsähallitus. Koko hankkeen budjetti n. 20 miljoonaa.

Puruveden osalta hankkeeseen osallistuvat Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukset, Suomen metsäkeskus (Etelä-Savo ja Pohjois-Karjala), Metsähallitus LP, Luonnonvarakeskus (RKTL, Metla), Pro Puruvesi ry, Savonlinnan ja Kiteen kaupungit sekä Suomen ympäristökeskus Puruveden aluehanketta koordinoi ESA-ELY. Hankkeen suunniteltu budjettikehys on noin 2 000 000 euroa, josta 60 % on EU-rahoitteista Life-osuutta ja loput 40 % mainittujen osapuolten omarahoitusosuutta.

Puruvesi sijaitsee Natura-alueella, mikä oli keskeinen valintaperuste Life-hankkeeseen. Valuma-alueen koko on miltei sama kuin vesistönpinta-ala. Järvi on karu ja niukkaravinteinen. Nuhraantuminen on ko. herkän vesistön viime aikojen kehitystrendi. Valuma-alueelta on tunnistettu viisi keskeistä painopistealuetta. Hankkeessa on keskeisessä roolissa kustannustehokkaiden kunnostustoimien toteuttaminen ja nuhraantumiskehityksen pysäyttäminen. Myös tutkimus- ja seuranta-asioiden kehittäminen sekä ympäristötietoisuuden parantaminen ovat tavoitteita. Vesienhoitomenetelmien ja –toimenpiteiden jälkihoidossa paikallisten toimijoiden ja asukkaiden sitoutuminen on tärkeää. Hankkeella on ohjausryhmä sekä kaksi asiantuntijaryhmää (vesienhoito, ympäristön tila). Lisäksi hankkeessa on teemaryhmiä ja alueellinen tuki-ryhmä. IP-hankkeelle ominaisesti hankkeeseen on mahdollista integroida esim. matkailua, tutkimusta tai maaseudun elinvoimaisuutta koskevia hankkeita. Esimerkiksi SYKE panostaa metsätalouskuormituksen ja vesienhoitotoimien tarkempaan mallinnukseen. Kehittämispuolen osalta mm. kaukokartoitusta halutaan hyödyntää vesien tilan seurannassa ja mallinnuksessa. Satelliittitekniikka on kehittynyt ja erottelutarkkuus parantunut. Vedenlaatuparametreista lämpötila, sameus ja a-klorofylli ovat em. menetelmällä selvitettävissä. Pohjavesitutkimusosiossa halutaan selvittää pohjavesien osuutta järvien ravinnedynamiikassa.

Vesienhoidolliseen kokonaisuuteen kuuluu mm. vesikasvillisuuden poisto ja virtauskenttien ja pohjanlaadun parantaminen. Hoitokalastuksella poistetaan biomassaa ja muutetaan kalastorkennettä. Esimerkkejä viime vuosina toteutuneista toimenpiteistä on Kerimäen taajaman lähialueilla vesikasvien niitto ja monitavoitekosteikon perustaminen Jouhenjoen suuhun. Luontodirektiivi tulee ottaa huomioon luontoselvitysten osalta. Lupa kosteikolle saatiin vasta joulukuussa 2016. Toteutukseen päästään vuonna 2017. Kokonaiskustannukset n. 150 000 euroa. Lisättyä Kerimäen kirkkorannan ruoppauksella kustannusarvio nousi yht. 300 000 euroon. Niittoja on jo tehty viime kesänä Puruvedellä. Poisto- ja hoitokalastuksessa Ristilahdella/Haudanlahdella viiden

vuorokauden aikana saalis oli 32 tonnia. Poistokalastus on kolmivuotinen hanke, jota tehdään sekä nuottauksena että rysäpyyntinä.

Pohjois-Karjalan puolella Puruveden itäosan valuma-alueilla tehdään vesiensuojeluratkaisuja. Muutama kohdealueista on kilpailutettu. Metsäkeskus suurimpana toteuttajana tekee 40-45 kpl vesiensuojelurakenteita hankeaikana. Metsäkeskuksella on suuri rooli alueen yhteistyöverkoston koordinoinnissa ja maanomistajien osalta korvausmenettelyssä. Metsähallitus keskittyy infran ja virkistyskäyttöpalveluiden toteuttamiseen (luontopolut, ympäristökasvatus). Luke tekee mm. lohikalojen poikasmäärien arviointia sekä kutu- ja poikasalueiden kartoitusta. ProPuruvesi ry vastaa hankkeen tiedottamisesta, kuten internet-sivuista ja on mukana ympäristökasvatuksessa.

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään torstaina 21.9.2017 klo 10 alkaen.

Puheenjohtaja

Pertti Manninen

Sihteeri

Juho Kotanen

JAKELU Etelä-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmän jäsenet ja varajäsenet